

Hodnocení bakalářské práce

Posudek vedoucího práce

Jméno autora: Martina Emma Černá

Název práce: Dobrovolná bezdětnost jako vědomá volba. Sonda do životních strategií současných žen.

Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek, Ph.D.

Téma a cíl práce: Bakalářská práce je zaměřena na pozici dobrovolně bezdětných žen v české společnosti, věnuje se především problematice negativního hodnocení nulových reprodukčních strategií. V teoretické části se práce zabývá širším kontextem fenoménu bezpečnosti ve vztahu k současným sociodemografickým trendům a genderovým normám spojovaným s mateřstvím. Praktická část přináší výsledky kvalitativního výzkumu zaměřeného na prověření současných zkušeností s (ne)přijetím nulové reprodukční strategie z pohledu dobrovolně bezdětných žen.

Zaměření práce: Dobrovolná bezdětnost, rodičovství, mateřství, společnost, sociální norma, přijetí.

Jazyková a stylistická úroveň práce: Práce je zpracována na velmi dobré jazykové a stylistické úrovni. Prakticky vůbec se v ní nevyskytují pravopisné chyby a překlepy, zpracování je pečlivé a přesné. Rád bych zejména vyzdvihl úroveň prezentace tématu v teoretických kapitolách (3.-5.) – použité jazykové prostředky převyšují obvyklou úroveň bakalářských prací, výklad je velmi dobře čtivý a jasně a přehledně představuje to podstatné.

Rozsah práce: Plně odpovídá požadavkům na bakalářskou práci, 52 stran.

Použitá literatura: Literatura je další velmi silnou stránkou předkládané práce. Počtem odkazovaných položek (59) i kvalitou vybraných zdrojů opět dalece převyšuje požadavky kladené na bakalářské práce a svědčí o autorčině hlubokém a dlouhodobém zájmu o dané téma. Seznam literatury vhodně kombinuje obecnější práce s úžeji zaměřenými odbornými studii, české i zahraniční prameny. Bibliografii by bylo možná vhodné rozdělit podle typu pramenů (monografie, odborné studie), ale celkově jde o velmi kvalitní soubor zdrojů.

Formální stránka práce: Formální stránka práce je pečlivě zpracovaná podle obvyklých akademických norem

Celkové hodnocení a kritické poznámky: Při hodnocení předkládané bakalářské práce je na prvním místě nutné vyzdvihnout autorčinu systematickou a dlouhodobou práci s daným tématem. Na základě studia a vlastního výzkumu by bylo možné ze shromážděného materiálu vytvořit i velmi solidní diplomovou práci. Autorce se přitom podařilo rozsáhlý materiál přetavit do velmi dobře strukturované a konzistentní bakalářské práce.

Na výsledném textu hodnotím pozitivně především hloubku vhledu, která se za jednotlivými tématy a kapitolami skrývá. Ze zpracování textu je zřejmé, že nejde jen o první, letmé seznámení s tématem. Výsledné podání odráží velmi dobrou orientaci v dané problematice. Struktura práce a prezentace jednotlivých témat je proto zpracována s velkou jistotou a jasným zacílením.

Práce má jasně stanovený cíl, hlavní výzkumné hypotézy a z nich vyplývající strukturu textu i teoretický rámec celého výzkumu. Jednotlivé teorie (autorka zde vychází především z přístupů sociálního konstruktivismu ke studiu genderové problematiky a z teorií demografické transformace evropských společností) nejsou k textu uměle připojeny, ale tvoří integrální součást celkové analýzy. Autorka si osvojila základní principy a východiska jednotlivých teorií a dokáže je vhodně aplikovat při zpracování daného tématu. Zároveň usiluje o propojení teoretických východisek s perspektivou transkulturní komunikace.

Pečlivé studium literatury a předcházejících výzkumů také autorce umožňuje jasně zacílit vlastní výzkumné téma a výzkumné otázky. Nejde tedy jen o mechanické opakování předcházejících studií, jež byly zaměřeny především na otázku motivace k dobrovolné bezdětnosti, ale o hledání nových výzkumných témat. Celá bakalářská práce je proto zaměřena na společenské hodnocení dobrovolné bezdětnosti a na vztah dobrovolně bezdětných k společenské akceptaci daného fenoménu.

Na textu také oceňuji snahu o překročení schematického pojmání dobrovolné bezdětnosti, představení celé řady různých odstínů, jichž může dobrovolnost i bezdětnost nabývat i historického kontextu, který ukazuje, že bezdětnost není čistě (post)moderním fenoménem.

Do diskuze se pak nabízí otázka, zda není celé schéma založené na vztahu jednotlivce a společenských stereotypů příliš schematizující. Můžeme opravdu říci, že náš vztah k reprodukci vychází buď ze společenské a kulturní poptávky na jedné straně, nebo z individuální volby na straně druhé? Pokud přijmeme východiska sociálního konstruktivismu, je vůbec možné dojít k nějakým zřejmým kritériím našich reprodukčních strategií? A existuje jen jedna společenská tradice reprodukce, vůči níž se máme vymezovat? Tyto otázky ale již nejspíše překračují zvolený rámec práce, která je velmi kvalitní sondou do životních voleb a perspektiv dobrovolně bezdětných žen.

Výsledné hodnocení: Předkládaná bakalářská práce je velmi dobře zpracovaným příspěvkem k výzkumu dobrovolné bezdětnosti v České republice. Vychází z důkladného teoretického studia autorky a kvalitně provedeného výzkumného šetření.

Otázky vedoucího práce:

- Nemůže být snaha o vytvoření akceptujícího prostředí a pozitivního přijímání individuálních reprodukčních voleb v konečném důsledku negativní? Kde máme hledat hranice mezi akceptací a společenskou kritikou?
- Můžeme považovat přístup české společnosti k dobrovolně bezdětným za víceméně jednotný, nebo v něm můžeme identifikovat různé proudy?

Datum: 18. 5. 2023

Mgr. Petr Macek, Ph.D.